

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 26, 2024

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1170](#) 17-09-2024

Is er sprake van zeer uitzonderlijke omstandigheden die de doorbreking van het medisch verschoningsrecht rechtvaardigen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1165](#) 17-09-2024

Herziening.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1168](#) 17-09-2024

Is de afwijzing toereikend gemotiveerd?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1169](#) 17-09-2024

Kon het hof voor het bewijs gebruikmaken van geluidsbestanden die het hof buiten het verband van de terechtzitting in de raadkamer heeft beluisterd?

RECHTSPRAAK

Is de afwijzing toereikend gemotiveerd?

Is de afwijzing toereikend gemotiveerd?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt over de afwijzing door het hof van het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak.

Een aanhoudingsverzoek kan op de terechtzitting worden gedaan door de verdachte of door zijn raadsman die daartoe door de verdachte op grond van artikel 279 Sv is gemachtigd. Ook de raadsman die niet is gemachtigd tot het voeren van de verdediging van de verdachte die op de terechtzitting niet is verschenen, kan daar een aanhoudingsverzoek doen voor zover dat verzoek wordt gedaan met het oog op het effectueren van het aanwezigheidsrecht van de verdachte of om de in artikel 279 lid 1 Sv bedoelde machtiging alsnog te verkrijgen. Op grond van artikel 329 en 330 Sv wordt beslist op het verzoek nadat het openbaar ministerie daarover is gehoord.

De verdachte of zijn raadsman moet concreet de omstandigheid aanvoeren die aan het aanhoudingsverzoek ten grondslag ligt. Als zo'n omstandigheid niet wordt aangevoerd, mag de rechter het verzoek om die reden afwijzen.

In de regel mag van de verdachte of zijn raadsman worden gevergd dat hij (alsnog) de gegevens verstrekt die de rechter met het oog op de te nemen beslissing noodzakelijk acht. Als de rechter de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet zonder meer aannemelijk acht, kan hij gevolgen verbinden aan de omstandigheid dat het verzoek onvoldoende met bewijsstukken is onderbouwd en/of niet (voldoende) aan de door hem gevraagde aanvulling is voldaan.

Voor het oordeel dat de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet aannemelijk is, volstaat echter niet steeds de vaststelling dat die omstandigheid onvoldoende is onderbouwd. Het is immers mede afhankelijk van de aard van de aangevoerde reden – in het bijzonder of het gaat om een omstandigheid die zich onverwacht aandient, bijvoorbeeld in verband met ziekte van de verdachte – of, voordat wordt beslist op het verzoek, gelegenheid

moet worden geboden het verzoek nader toe te lichten en/of op een later moment (alsnog) bewijsstukken over te leggen. De rechter kan echter het bieden van die gelegenheid en het nemen van een beslissing over de aannemelijkheid van de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, achterwege laten op grond van zijn oordeel dat wat is aangevoerd – als dat juist zou zijn – in de hierna weer te geven belangenafweging niet tot toewijzing van het verzoek leidt.

Nadat in voorkomende gevallen gelegenheid is geboden voor een nadere toelichting of het overleggen van bewijsstukken, kan de rechter het verzoek al – dat wil zeggen: zonder tot die belangenafweging over te gaan – afwijzen op de grond dat de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet aannemelijk is.

Wanneer zich niet het geval voordoet dat de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet aannemelijk is geoordeeld, moet de rechter een afweging maken tussen alle bij aanhouding van het onderzoek op de terechtzitting betrokken belangen. Het gaat daarbij om het belang van de verdachte bij het kunnen uitoefenen van zijn in artikel 6 lid 3 EVRM gewaarborgde aanwezigheidsrecht – waaronder het recht om zich in zijn afwezigheid op de terechtzitting door een daartoe uitdrukkelijk gemachtigde raadsman te doen verdedigen – en, kort gezegd, het belang dat niet alleen de verdachte maar ook de samenleving heeft bij een doeltreffende en spoedige berechting. Van deze afweging, waarbij de aan het aanhoudingsverzoek ten grondslag gelegde omstandigheden moeten worden betrokken, moet de rechter in geval van afwijzing van het verzoek blijk geven in de motivering van zijn beslissing. (Vgl. in iets andere bewoordingen HR 12 november 2019, ECLI:NL:HR:2019:1737.)

Aan het verzoek tot aanhouding van het onderzoek ter terechtzitting is door de raadvrouw ten grondslag gelegd dat de verdachte weliswaar op de hoogte is van de datum van de terechtzitting in hoger beroep en aanvankelijk ook van plan was naar de zitting te komen, maar dat hij een zakelijke afspraak heeft gemaakt en daarvoor in Scandinavië verkeert. Het hof heeft dat verzoek afgewezen op de grond dat het hof 'geen noodzaak (ziet) om het aanwezigheidsrecht van verdachte voorrang te geven ten opzichte van de andere belangen'. Daarin ligt als oordeel van het hof besloten dat de aan het verzoek ten grondslag gelegde omstandigheid aannemelijk is, maar dat het belang dat niet alleen de verdachte maar ook de samenleving heeft bij een doeltreffende en spoedige berechting, zwaarder weegt dan het belang van de verdachte bij zijn aanwezigheidsrecht. Dat oordeel is – gelet op wat door de raadvrouw aan het verzoek ten grondslag is gelegd en mede in aanmerking genomen dat door de raadvrouw niet is toegelicht waarom de zakelijke afspraak op dat moment doorgang moest vinden – niet onbegrijpelijk.

Het cassatiemiddel is tevergeefs voorgesteld.

De redactie, september 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-09-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1168

Zaaknummer: 22/01350

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijjer en T.B. Trotman

Advocaten: L.C. de Lange

Wetsartikelen: 279 Sv, 329 Sv, 330 Sv en 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Kon het hof voor het bewijs gebruikmaken van geluidsbestanden die het hof buiten het verband van de terechtzitting in de raadkamer heeft beluisterd?

Kon het hof voor het bewijs gebruikmaken van geluidsbestanden die het hof buiten het verband van de terechtzitting in de raadkamer heeft beluisterd?

Wenk

Beoordeling van het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt dat het bewezen verklaarde wat betreft de dwang en het daarvoor vereiste opzet van de verdachte niet uit de bewijsvoering kan worden afgeleid.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 16 tot en met 24.

Beoordeling van het eerste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over het gebruik voor het bewijs door het hof van twee geluidsbestanden die het hof buiten het verband van de terechtzitting heeft beluisterd.

De bewezenverklaring en de bewijsvoering zijn weergegeven in de conclusie van de advocaat-generaal onder 4, 5 en 7. Het hof heeft hierbij onder meer als bewijsmiddelen aangemerkt:

‘7. De inhoud van het geluidsbestand IMG_1465.MOV zoals deze zich in het dossier bevindt en door het hof in raadkamer is beluisterd.

8. De inhoud van het geluidsbestand IMG_1466.MOV] zoals deze zich in het dossier bevindt en door het hof in raadkamer is beluisterd.’

Het hof heeft, naast de als bewijsmiddelen 7 en 8 aangemerkte geluidsbestanden, voor het bewijs ook gebruikgemaakt van een proces-verbaal van bevindingen dat een transcriptie van

die geluidsbestanden bevat. Deze transcriptie is opgenomen in bewijsmiddel 2, zoals weergegeven in de conclusie van de advocaat-generaal onder 5. Gelet op de inhoud van dat proces-verbaal moet worden geoordeeld dat de bewezenverklaring ook met weglating van de bewijsmiddelen 7 en 8 toereikend is gemotiveerd. Het cassatiemiddel stuit daarop af.

De Hoge Raad overweegt – ten overvloede – dat het hof de in de bewijsmiddelen 7 en 8 vermelde geluidsopnames kennelijk als zelfstandig en wettig bewijsmiddel heeft aangemerkt. Het hof heeft daarmee miskend dat – met uitzondering van de situatie waarin artikel 567 Sv toepassing vindt – een opname van beeld en/of geluid niet als een wettig bewijsmiddel kan worden aangemerkt (vgl. artikel 339 lid 1 Sv). Zo'n opname kan wel meewerken tot het bewijs via de eigen waarneming van de rechter als bedoeld in artikel 340 Sv. Die waarneming moet in beginsel plaatsvinden op de terechtzitting. Onder omstandigheden mag een eigen waarneming van de rechter ook voor het bewijs worden gebruikt als deze waarneming door de rechter buiten het verband van de terechtzitting is gedaan. De voorwaarden die daarvoor gelden, zijn door de Hoge Raad uiteengezet in zijn arrest van 24 september 2019, ECLI:NL:HR:2019:1414.

Op grond van artikel 359 lid 3 Sv moet de bewezenverklaring steunen op de inhoud van in de uitspraak opgenomen bewijsmiddelen 'houdende daartoe redengevende feiten en omstandigheden'. Dit vereiste brengt met zich dat in het geval dat een eigen waarneming van de rechter voor het bewijs wordt gebruikt, de rechter in zijn uitspraak moet beschrijven wat de betreffende waarneming inhoudt. De rechter kan niet – zoals het hof in deze zaak heeft gedaan – volstaan met de vermelding van de vindplaats in het dossier (vgl. HR 9 mei 1927, ECLI:NL:HR:1927:167).

In de – zich in deze zaak niet voordoende – situatie dat overeenkomstig artikel 575 Sv in samenhang met artikel 1 lid 2 Besluit innovatie strafvordering artikel 567 Sv toepassing vindt, kan een opname van beeld en/of geluid wel zelfstandig als wettig bewijsmiddel voor het bewijs worden gebruikt. Ook dan moet – zoals tevens in de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 567 Sv naar voren komt (vgl. *Kamerstukken II 2020/21*, 35869, nr. 3, p. 65-66) – de uitspraak een beschrijving van de door de rechter gedane waarneming bevatten.

De redactie, september 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-09-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1169

Zaaknummer: 23/01018

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en F. Posthumus

Advocaten: G. Spong

Wetsartikelen: 575 Sv, 567 Sv, 359 Sv en 340 Sv

RECHTSPRAAK

Herziening.

Herziening.

De aanvraag kan niet tot herziening leiden, omdat de onder 1 genoemde beslissing waarvan herziening is gevraagd geen uitspraak van een rechter in Nederland is en daarom geen uitspraak in de zin van artikel 457 lid 1 Sv is. Het gevolg daarvan is – gelet op artikel 465 lid 1 Sv – dat de Hoge Raad het verzoek niet in behandeling kan nemen.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-09-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1165

Zaaknummer: 24/02255

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en A.E.M. Röttgering

Advocaten: T.S.S. Overes

Wetsartikelen: 457 Sv en 465 Sv

RECHTSPRAAK

Is er sprake van zeer uitzonderlijke omstandigheden die de doorbreking van het medisch verschoningsrecht rechtvaardigen?

Is er sprake van zeer uitzonderlijke omstandigheden die de doorbreking van het medisch verschoningsrecht rechtvaardigen?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van de rechtbank dat in dit geval zich zeer uitzonderlijke omstandigheden voordoen op grond waarvan het verschoningsrecht van de klager moet wijken voor het belang van waarheidsvinding.

Bij de beoordeling van het cassatiemiddel moet het volgende worden vooropgesteld. Aan het verschoningsrecht ligt ten grondslag dat het maatschappelijk belang dat de waarheid in rechte aan het licht komt, moet wijken voor het maatschappelijk belang dat eenieder zich vrijelijk en zonder vrees voor openbaarmaking van het toevertrouwde om bijstand en advies tot de verschoningsgerechtigde moet kunnen wenden.

Het verschoningsrecht van onder meer de arts is echter in zoverre niet absoluut, dat zich zeer uitzonderlijke omstandigheden laten denken waarin het belang dat de waarheid aan het licht komt – ook ten aanzien van datgene waarvan de wetenschap hem als zodanig is toevertrouwd – moet prevaleren boven het verschoningsrecht. De vraag of zich zo uitzonderlijke omstandigheden voordoen dat het belang van de patiënten dat zij ervan moeten kunnen uitgaan dat de arts geheimhoudt wat zij hem hebben toevertrouwd, moet wijken voor het belang dat de waarheid aan het licht komt, laat zich niet in het algemeen beantwoorden. Voor het oordeel dat van zeer uitzonderlijke omstandigheden – en dus van een uitzondering op de hoofdregel met betrekking tot het verschoningsrecht – sprake is, gelden zware motiveringseisen.

Daarbij komt in een geval als dit betekenis toe aan de aard en de ernst van het strafbaar feit waarvan het vermoeden bestaat dat het is begaan, de aard en de inhoud van het materiaal waarover zich het verschoningsrecht uitstrekt in verband met het belang dat door het

verschoningsrecht wordt gediend, de mate waarin de betrokken belangen van de patiënt worden geschaad als het verschoningsrecht wordt doorbroken en de omstandigheid dat de gegevens niet op een andere manier kunnen worden verkregen.

(Vgl. HR 9 mei 2006, ECLI:NL:HR:2006:AV2386, HR 5 juli 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP6141 en HR 30 juni 2017, ECLI:NL:HR:2017:1205.)

In eerdere rechtspraak van de Hoge Raad is verder geoordeeld dat van dergelijke zeer uitzonderlijke omstandigheden ook sprake kan zijn als de verdenking zich richt tegen de arts zelf. Meer in het bijzonder kan, als de arts wordt verdacht van een ten aanzien van zijn patiënt gepleegd delict, onder omstandigheden aanleiding bestaan om het met het verschoningsrecht gemoeide algemene belang dat eenieder zich vrijelijk en zonder vrees voor openbaarmaking van het aan hem toevertrouwde tot een arts moet kunnen wenden, te relativiseren. Dan zal zwaarder kunnen wegen dat het verschoningsrecht niet ertoe mag dienen om de waarheid te verhullen in een tegen de verschoningsgerechtigde arts zelf ingestelde strafvervolging en dat – als het gaat om verdenking van een ten aanzien van een patiënt gepleegd delict – patiënten in het algemeen erop moeten kunnen vertrouwen dat bij een ernstig vermoeden van verwijtbaar ondeskundig handelen van een arts de gegevens die – vaak verplicht – met betrekking tot de medische behandeling in het medisch dossier zijn vastgelegd, voor onderzoek door de justitiële autoriteiten beschikbaar zijn.

Bij de beantwoording van de vraag of in zo'n geval de gevraagde gegevens, met inbreuk op het verschoningsrecht, aan de justitiële autoriteiten moeten worden afgegeven, kan van betekenis zijn of de direct betrokkene in verstrekking van die gegevens heeft toegestemd. Met zo'n afgifte is immers ook het belang van de bescherming van zijn of haar persoonlijke levenssfeer gemoeid. (Vgl. HR 5 juli 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP6141.)

In een geval als dit, waarin sprake is van het overlijden van een patiënt en de verdenking van een zeer ernstig strafbaar feit is gerezen in verband met zijn of haar medische of verpleegkundige behandeling, moet de afweging van de in aanmerking komende factoren worden gemaakt tegen de achtergrond van de uit artikel 2 EVRM voortvloeiende verplichting van de Staat tot het doen van een effectief en onafhankelijk onderzoek (vgl. HR 5 juli 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP6141).

Als moet worden geoordeeld dat het belang van de waarheidsvinding moet prevaleren, mag die inbreuk op het verschoningsrecht niet verdergaan dan strikt nodig is voor het aan het licht brengen van de waarheid van het betreffende feit (vgl. HR 29 juni 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO5070).

De rechtbank heeft het volgende vastgesteld. [slachtoffer] was 87 jaar, (waarschijnlijk) dementerend en in de laatste fase van haar leven. Zij verklaarde wisselend over haar doodswens, was niet terminaal ziek, kwam niet in aanmerking voor euthanasie en verbleef in een verplegende, medische omgeving. Een vertrouwensarts van Veilig Thuis heeft bij het openbaar ministerie het vermoeden gemeld dat bij de verpleging en verzorging van [slachtoffer] sprake was van ouderenmishandeling door het onthouden van vocht en voeding. Nadat [slachtoffer] op 1 juni 2023 was overleden, is op diezelfde dag door een forensisch arts een schouw verricht aan haar lichaam. De forensisch arts heeft, kennelijk mede op grond van in de medische dossiers aangetroffen tegenstrijdigheden in het beeld van eten en drinken van [slachtoffer], geconcludeerd dat men mogelijk nalatig is geweest in het aanbieden van voedsel of drank en in het toedienen van medicatie. De voorlopige conclusie van een vervolgens op 3 juni 2023 verrichte gerechtelijke sectie was dat er geen ziekelijke afwijkingen zijn geconstateerd die de dood van [slachtoffer] zouden kunnen verklaren. Een verzorgende, [betrokkene 2], heeft bij de politie verklaard over een meerdere keren bijgesteld plan om vocht en voeding aan [slachtoffer] te onthouden, over een mogelijk niet-natuurlijke dood en over aanpassingen die zouden zijn gedaan aan het medische dossier. In het definitieve sectierapport is geconcludeerd dat het overlijden van [slachtoffer] goed kan worden verklaard door ondervoeding of uithongering. De klager was als arts-specialist ouderengeneeskunde betrokken bij en verantwoordelijk voor de bepaling van de behandeling van [slachtoffer].

De rechtbank heeft onderzocht of er sprake is van zeer uitzonderlijke omstandigheden. Bij de beantwoording van die vraag heeft de rechtbank van belang geacht dat (i) op grond van de hierboven genoemde onderzoeksbevindingen een verdenking is gerezen van een zeer ernstig strafbaar feit dat heeft geleid tot de dood van een patiënt van de klager en ten aanzien van de klager een redelijk vermoeden van schuld is ontstaan aan het begaan van dit strafbare feit, en (ii) het medisch dossier en het verpleegkundig dossier een wezenlijke bijdrage kunnen leveren aan de waarheidsvinding. De rechtbank heeft op grond hiervan overwogen dat in dit geval het belang van waarheidsvinding een zo zwaarwegend maatschappelijk belang is, dat daarvoor het verschoningsrecht van de klager moet wijken. Daarbij heeft de rechtbank verder in haar oordeel betrokken dat (iii) de te verkrijgen gegevens uit het medisch en het verpleegkundig dossier niet op een andere, minder bezwarende en even volledige wijze – zoals door het horen van getuigen – kunnen worden verkregen en (iv) de periode waarover de documenten zijn gevorderd is beperkt tot de voor het onderzoek relevante periode.

Gelet hierop en in het licht van wat eerder is vooropgesteld, getuigt het oordeel van de rechtbank dat sprake is van zeer uitzonderlijke omstandigheden niet van een onjuiste rechtsopvatting en is dat oordeel toereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel faalt.

De redactie, september 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-09-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1170

Zaaknummer: 24/00694

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en T. Kooijmans

Advocaten: N. van Schaik en H. Brentjes

Wetsartikelen: 218 Sv